

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 679/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], advokátky, [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. TO-1T/88/2022-494 z 9. júna 2023 a proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. TO-1T/88/2022-508 z 10. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy, porušenia základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 4 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“ (sťažovateľka v petite uviedla len čl. 6 dohovoru, z odôvodnenia ústavnej sťažnosti je pritom zrejmé, že namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.)] uznesením okresného súdu č. k. TO-1T/88/2022-494 z 9. júna 2023 a uznesením okresného súdu č. k. TO-1T/88/2022-508 z 10. júla 2023. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Topoľčany z 23. decembra 2021 bola v špecifikovanej trestnej veci dvom maloletým poškodeným podľa § 48 ods. 2 Trestného poriadku ustanovená sťažovateľka ako opatrovníčka. Za zastupovanie v tejto veci si sťažovateľka uplatnila odmenu v celkovej výške 634,31 eur pozostávajúcu z odmeny

vo výške 300 eur, režijného paušálu za 6 úkonov právnej služby spolu v sume 69,91 eur, náhrady za stratu času spolu v sume 196,78 eur a náhrady cestovného spolu v sume 67,62 eur.

3. Okresný súd uznesením z 9. júna 2023 priznal *per analogiam* podľa § 553 ods. 4, 5 Trestného poriadku sťažovateľke ako opatrovníčke maloletých poškodených podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) celkovú odmenu v sume 534,31 eur. Odmenu podľa § 12 ods. 7 a § 13 ods. 2 vyhlášky okresný súd priznal v sume 200 eur miesto sťažovateľkou uplatnenej sumy 300 eur. Okresný súd uviedol, že sťažovateľke ako opatrovníčke dvoch maloletých poškodených patrí odmena podľa § 12 ods. 7 vyhlášky, podľa ktorej odmena vo výške 200 eur za celé konanie patrí advokátovi ustanovenému za opatrovníka na ochranu práv poškodeného v prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva. Keďže sťažovateľka ako advokátka zastupovala dve osoby, tak podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Odmena podľa § 12 ods. 7 vyhlášky pre celé konanie predstavuje sumu 200 eur, t. j. ide o základnú sadzbu tarifnej odmeny. Táto odmena po znížení o 50 % predstavuje sumu 100 eur, ktorá sa vynásobí počtom zastúpených osôb (krát 2), preto odmena pre sťažovateľku je vo výške 200 eur. Okresný súd poukázal aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 137/2018 z 8. marca 2018, *«podľa ktorého: „Po preskúmaní uznesenia okresného súdu, proti ktorému nosná námietka sťažovateľa smeruje, ústavný súd konštatuje, že interpretáciu príslušného ustanovenia vyhlášky okresným súdom nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Hoci platné znenie § 13 ods. 2 vyhlášky môže v sebe niesť istú výkladovú pochybnosť, postup, ktorý zvolil konajúci súd, keď rozhodol, že v prípade zastupovania viacerých osôb (účastníkov) advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 % a takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného ustanovenia a jednak zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxi (napr. uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 1 Sžo 105/2007 z 5. februára 2008, uznesenie... sp. zn. 3 Cdo 401/2014 z 28. júna 2016).“»*.

4. Proti uzneseniu z 9. júna 2023 podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením z 10. júla 2023 tak, že ju zamietol. Sudkyňa okresného súdu akceptovala právny názor vyššej súdnej úradníčky, pričom uviedla, že z § 13 ods. 2 vyhlášky vyplýva, že pri zastupovaní viacerých osôb, pri ktorých zastupovaní ide o spoločné úkony, sa znižuje základná sadzba tarifnej odmeny o 50 %. Vyhláška upravuje zníženie odmeny ako takej, *„nehovorí nič o tom, že by sa zníženie malo aplikovať až od druhej resp. ďalšej zastupovanej osoby.“*. Tiež uviedla, že vyššia súdna úradníčka odkázala na citované uznesenie ústavného súdu, ktorý *„jasne a úplne jednoznačne vyjadril právny záver, že v prípade zastupovania viacerých osôb (účastníkov) advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50% a takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného ustanovenia a jednak zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxi.“*.

II. Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta porušenie označených práv a článkov podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutými uzneseniami. Sťažovateľka namieta právny záver okresného súdu spočívajúci v priznaní odmeny za zastupovanie dvoch poškodených, podľa ktorého sa odmena kráti o 50 % už pri prvom zastúpenom. Tento právny názor považuje sťažovateľka za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný.

6. Sťažovateľka argumentuje, že pri znížení odmeny už pri prvej zastúpenej osobe by odmena pre ustanoveného opatrovníka bola vždy rovnaká, a to či by zastupoval jedného alebo dvoch účastníkov. Ak by advokát ako opatrovník zastupoval troch účastníkov, odmena u každého z účastníkov by bola znížená o 50 % (teda $200 \times 3 = 600/2 = 300$). Nie je teda zrejmé, či úmyslom zákonodarcu bolo, aby vyššie ohodnotenie práce opatrovníka vzhľadom na počet účastníkov sa počítalo až od tretieho účastníka, pričom za zastupovanie druhého účastníka ešte opatrovníkovi zvýšená odmena nenáleží. Vo výsledku pri uvedenom výpočte je odmena rovnaká pri zastupovaní jedného alebo dvoch účastníkov, „*pričom pri dvoch účastníkoch je logické, že úkonov v konaní bude vzhľadom na pluralitu účastníkov viac. Je zjavné, že účelom zákonodarcu bolo zvýšiť odmenu už pri zastupovaní dvoch účastníkov.*“

7. Sťažovateľke je známe uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 137/2018 z 8. marca 2018, „*v ktorom tento logický paradox nebol zohľadnený a vyvoláva zásahy do ústavne garantovaných práv sťažovateľa... je... na ústavnom súde aby tento logický paradox odstránil alebo na druhej strane potvrdil a odôvodnil jeho účelnosť, prípadne úmysel zákonodarcu.*“

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv a článkov podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu. Sťažovateľka namieta spôsob výpočtu odmeny za zastupovanie dvoch maloletých poškodených okresným súdom.

III.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu z 9. júna 2023:

9. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

10. Sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu vyššej súdnej úradníčky z 9. júna 2023 sťažnosť podľa Trestného poriadku. Okresný súd o sťažnosti rozhodol sudkyňou napadnutým uznesením z 10. júla 2023, pričom v sťažnostnom konaní boli námietky sťažovateľky vecne preskúmané. Uplatnenie právomoci okresného súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu vyššej súdnej úradníčky z 9. júna 2023.

11. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu z 10. júla 2023:

12. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

13. Ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

14. Článok 6 ods. 1 dohovoru možno aplikovať aj na rozhodovanie o trovách konania za predpokladu, že predmetom konania bolo rozhodovanie o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia (porovnaj rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997, Beer proti Rakúsku zo 6. 2. 2001, porovnaj tiež KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 604.).

15. Obdobne aj ústavný súd uviedol, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 604/2018). Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej

priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). V súvislosti s nastolenou problematikou ústavný súd stabilne judikuje, že iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by totiž mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, IV. ÚS 182/09, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 604/2018). Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania považuje za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť.

16. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného rozhodnutia o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014, IV. ÚS 604/2018).

17. Pri skúmaní ústavnej udržateľnosti právnych záverov okresného súdu v napadnutom uznesení sa ústavný súd v potrebnom rozsahu tiež oboznámil s uznesením okresného súdu z 9. júna 2023 vydaným vyššou súdnou úradníčkou.

18. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s uznesením okresného súdu vydaným vyššou súdnou úradníčkou predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ na jeho výrok, ktorým nepriznal sťažovateľke odmenu v požadovanej výške, ale v krátenom rozsahu. Okresný súd v napadnutých uzneseniach primeraným, logickým, zrozumiteľným a dostatočným spôsobom sťažovateľke objasnil, prečo jej nepriznal odmenu v požadovanej výške, pričom jej objasnil vlastný spôsob výpočtu odmeny za zastupovanie dvoch maloletých poškodených, preto napadnuté uznesenie nie je zjavne neodôvodnené. Právne závery okresného súdu v uvedených uzneseniach nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone (Trestný poriadok), resp. by popierali podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení vyhlášky. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd sa sťažnostnou argumentáciou sťažovateľky zaoberal a poskytol jej primeranú odpoveď na túto argumentáciu, ktorá podľa názoru ústavného súdu nevybočuje z ústavne akceptovateľných rámcov, keďže predstavuje jedno z možných ústavne akceptovateľných riešení vymedzenej skutkovej situácie. Nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom okresného súdu (čo sa týka priznania odmeny a spôsobu jej výpočtu) je legitímny, avšak v ústavnej sťažnosti neuviedla takú argumentáciu, na základe ktorej by ústavný súd mohol konštatovať zjavný exces okresného súdu pri rozhodovaní o priznaní odmeny jej ako opatrovníčke zastupujúcej dvoch maloletých poškodených. Námietky sťažovateľky takto neboli v súhrne spôsobilé spochybnit' ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s uznesením okresného súdu vydaným vyššou súdnou úradníčkou.

19. Na tomto základe ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ako ich špecifikovala v petite ústavnej sťažnosti.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu